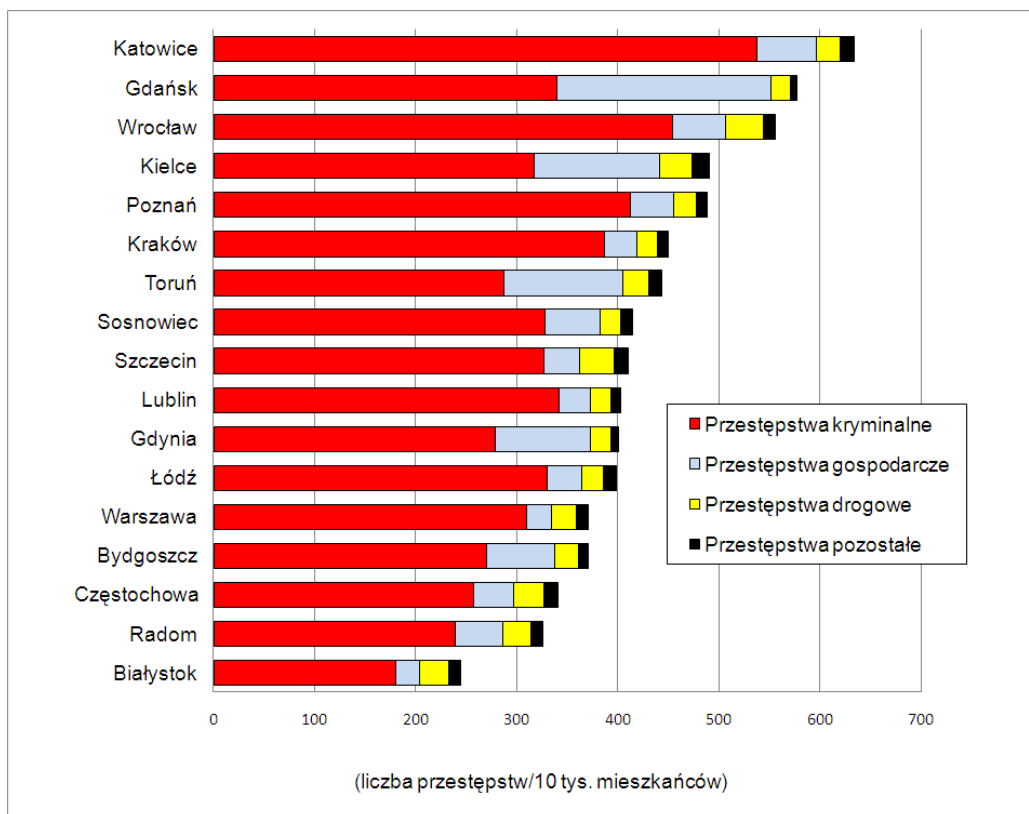

Mapy przestępczości w Łodzi

W kwietniu 2013 r. nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego ukazała się książka pt. *Przestępczość i poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni miasta. Przykład Łodzi*. Książka ta, napisana przez geografa, wpisuje się w nurt przestrzennych analiz przestępczości. Autor przedstawił w niej wielostronną analizę rozmieszczenia czynów karalnych w przestrzeni miasta, uwzględnił przy tym także takie kwestie jak społeczne i demograficzne uwarunkowania dystrybucji przestrzennej przestępczości, percepcję miejsc niebezpiecznych, strach przed przestępczością czy poczucie bezpieczeństwa mieszkańców badanego miasta - Łodzi. W książce znalazło się wiele opracowań graficznych, z których wybrane zostaną przedstawione w tym artykule.

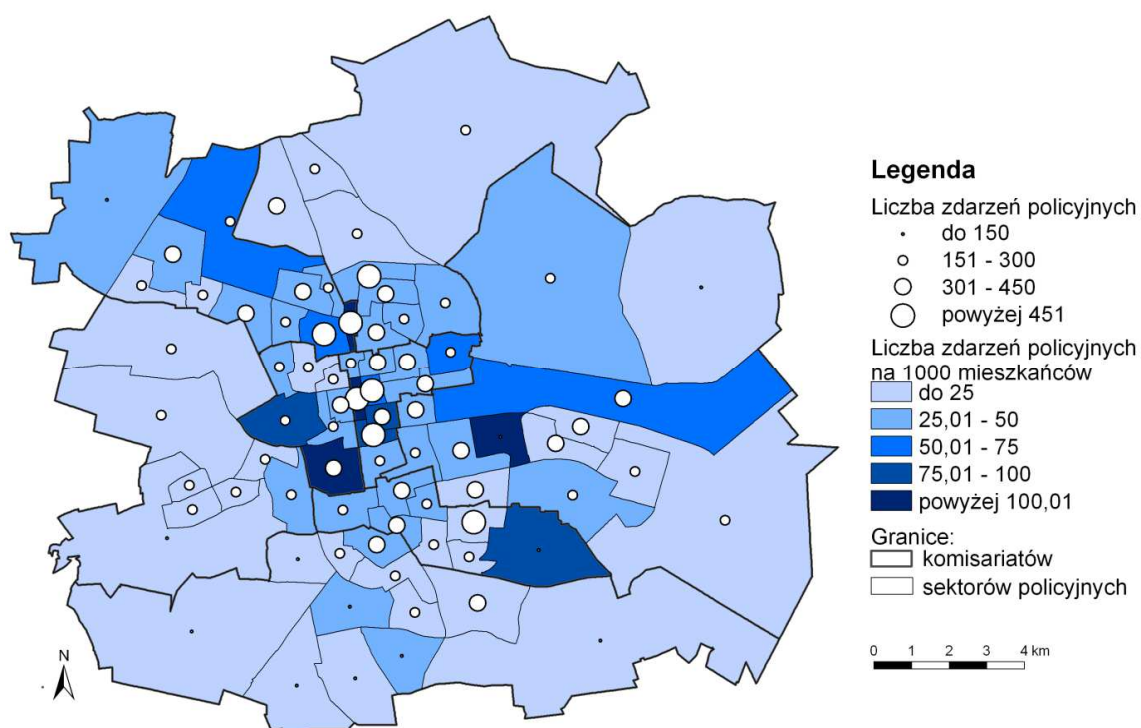
Po pierwsze można zauważyć (ryc. 1), że Łódź raczej nie należy do miast najbardziej zagrożonych przestępczością. Znane są bowiem w kryminologii prawa i prawidłowości, zgodnie z którymi przestępczość jest typowym zjawiskiem patologii społecznej charakterystycznym dla miast. Przede wszystkim dla dużych miast.

Ryc. 1. Przestępczość w Łodzi na tle innych dużych miast w Polsce

Powyższe stwierdzenia nie oznaczają, że łodzianie mogą „spać spokojnie”. W przestrzeni ich miasta można bowiem zidentyfikować obszary gdzie przestępstw notuje się szczególnie dużo (ryc. 2, 3 – na mapach tych uwzględniony jest podział Łodzi na sektory policyjne).

Ryc. 3. Liczba i natężenie przestępstw zgłoszonych w Łodzi w latach 2006-2010

Biorąc pod uwagę bezwzględną liczbę przestępstw (ryc. 3 – diagramy kołowe) najczęściej z nich rejestrowane jest w centralnym pasie miasta od Starych Bałut na północy, przez Centrum po Kurak na południu (w opracowaniu tym posługiwano się nazwami obszarów miasta zgodnie z nomenklaturą SIM – wszystkie nazwy umieszczono na ryc. 2). Poza obszarem śródmiejskim znaczną liczbę przestępstw notuje się na terenach osiedli mieszkaniowych: Radogoszcz, Teofilów, Widzew-Wschód, Zarzew, Dąbrowa i Chojny. Niewiele deliktów natomiast popełniono na terenach peryferyjnych miasta (szczególnie w południowej części) – obszarach dawnych wsi przyłączonych do Łodzi, np.: Kochanówka, Smulsko, Łaskowice, Chocianowice, Wiskitno, Nowosolna.

Poza liczbą samych przestępstw częściej w analizach przestrzennych badacze posługują się wskaźnikami zagrożenia przestępczością. Wówczas przelicza się liczbę popełnionych czynów na jednostkę powierzchni (gęstość przestępstw – ryc. 2) lub stałą grupę mieszkańców danego obszaru (natężenie przestępstw – ryc. 3). Wskaźnik gęstości przestępstw ukazuje jak często w przestrzeni miasta można „napotkać” przestępstwo, czyli jaka jest przeciętna odległość między popełnianymi czynami. Pod tym względem najgorzej w Łodzi jest na obszarach charakteryzujących się zabudową

śródmiejską. W Śródmieściu najbardziej zagrożone są obszary Centrum, Fabrycznej i Radiostacji, na Polesiu obszary Starego Polesia, Politechnicznej i Zdrowia oraz na Bałutach obszar Starego Miasta.

Natomiast wskaźnik natężenia przestępstw (ryc. 3) pokazuje jaka część mieszkańców danego obszaru jest zagrożona przestępczością – czyli jak dużo osób może stać się potencjalnymi ofiarami deliktów. W przypadku tej mapy zauważalna jest znaczna koncentracja obszarów najbardziej zagrożonych. Należą do nich fragment Centrum (między ulicami Zamenhofs i Więckowskiego), fragmenty Starego Miasta i Starych Bałut (wzdłuż ul. Zgierskiej), Politechniczna oraz Stary Widzew.

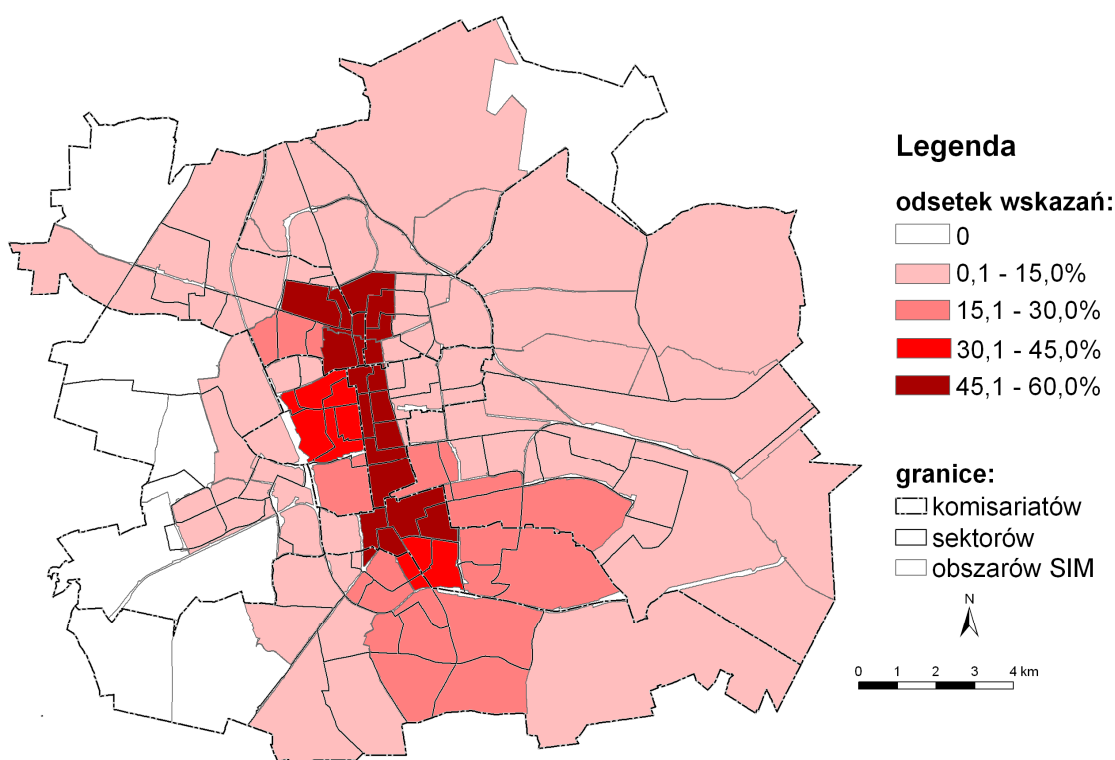
Na obu łódzkich mapach pokazujących dystrybucję wartości wskaźników zagrożenia przestępczością znaleźć można potwierdzenie starej prawidłowości znanej w kryminologii od czasów działalności ekologów chicagowskich. Zgodnie z tą prawidłowością największe zagrożenie przestępczością ogólną występuje w centrum miasta i maleje w kierunku peryferiów.

Poza przedstawieniem gdzie w Łodzi jest dużo przestępstw, bądź gdzie zagrożenie przestępczością jest największe, w książce *Przestępczość i poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni miasta. Przykład Łodzi* można znaleźć także analizę przedstawionej dystrybucji przestrzennej deliktów. Dokonano tego poprzez charakterystykę demograficzno-społeczną osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa, a także przy zastosowaniu metod autokorelacji i regresji przestrzennej.

Z pozostałych aspektów przestrzennych przestępczości warto jeszcze przyjrzeć się w jaki sposób mieszkańcy odczuwają swoje bezpieczeństwo (zagrożenie przestępczością). W przypadku ryciny 4 zastosowano metodę zaczerpniętą z psychokartografii, dzięki której można było wskazać, które obszary badani łódzianie uważają za szczególnie niebezpieczne. Tak oceniany jest przede wszystkim zwarty, niewielki obszar w centralnej części miasta, obejmujący Stare Bałuty, Stare Miasto, Centrum i Górniak. Taki obraz łódzkiej przestępczości obciążony jest w znacznym stopniu stereotypami. Porównując mapy, na których pokazano gdzie faktycznie największe jest zagrożenie dokonywanymi deliktami (na podstawie danych policyjnych) z mapą percepcji obszarów zagrożonych przestępczością można bowiem wskazać na pewne rozbieżności.

Na przykład Stare Bałuty, to obszar o przemieszanej starej zabudowie czynszowej z lat międzywojennych i osiedli bloków budowanych w różnych okresach po wojnie. Budzą one złe skojarzenia (Piotrowski 1966; Mordwa 2003). Poprawnie

przeciętne zagrożenie na tym obszarze ocenili tylko niektórzy łodzianie, natomiast w opiniach większości osób jest to obszar bardzo zagrożony przestępczością. Górniak – to obszar podobny do Starych Bałut i również obarczony złymi stereotypami związanymi także z działającym tutaj targowiskiem (Wolaniuk 1997). Zbiera gorsze oceny dotyczące zagrożenia przestępczością, niżby to wynikało ze statystyk policyjnych.

Ryc. 4. Percepcja obszarów niebezpiecznych w Łodzi

W przypadku Starego Polesia (czyli obszaru o generalnie starej zabudowie czynszowej, wśród której wiele jest zdezorganizowanych przestrzennie ugorów miejskich), duże natężenie przestępczości nie znajduje odzwierciedlenia w opiniach badanych respondentów. Czują się oni tutaj zbyt bezpiecznie, przez co mogą okazać się potencjalnie łatwymi ofiarami. Podobnie jest w przypadku Politechnicznej - skala występujących tutaj zagrożeń nie została poprawnie oceniona przez łodzian.

Karolew (osiedle bloków z lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych ubiegłego wieku) oraz sąsiednie Nowe Sady (tereny przemysłowe z uwięzioną funkcją mieszkaniową) naznaczone są kradzieżami z pojazdów i pojazdów, włamaniami do mieszkań i obiektów handlowych, rozbojami, bójkami i pobiciami. Tutejsze wysokie

natężenie zdarzeń policyjnych nie znajduje odbicia w opiniach badanych respondentów.

Opisywana książka powstała w nurcie badań geografii przestępczości, która jest stosunkowo młodą subdyscypliną naukową. Badania na szerszą skalę rozwinęły się dopiero w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku, w Polsce natomiast dopiero w ciągu ostatnich lat. Przedmiot jej zainteresowań cały czas się zmienia i obejmuje coraz to nowe wymiary związane ze zjawiskami przestępczymi. W swoich badaniach w zakresie przestępczości naukowcy próbują wyjaśniać: a) fenomen koncentrowania się zachowań przestępczych w niektórych miejscach w przestrzeni; b) problem, jak kształtować i monitorować przestrzeń, aby zmniejszyć liczbę popełnianych w niej przestępstw; c) w jaki sposób zmiany zachodzące w sferze społecznej i politycznej wpływają na poziom strachu przed przestępczością. Poza opisanymi wyżej kwestiami także te zagadnienia starano się przedstawić w publikacji.

Literatura:

- Mordwa S., 2003, *Wyobrażenia przestrzeni miast Polski Środkowej na podstawie badań grupy młodzieży licealnej*, Wyd. UŁ, Łódź.
- Piotrowski W., 1966, *Společno-przestrzenna struktura miasta Łodzi. Studium ekologiczne*, Ossolineum, Wrocław–Kraków.
- Wolaniuk A., 1997, *Spatial Distribution of Crime in Łódź and its Urban Region*, [w:] S. Liszewski, C. Young (red.), *A Comparative Study of Łódź and Manchester. Geography of European Cities in Transition*, Wyd. UŁ, Łódź.

Stanisław Mordwa

Kat. Gospodarki Przestrzennej
i Planowania Przestrzennego
Wydział Nauk Geograficznych
Uniwersytet Łódzki
Łódź, ul. S. Kopcińskiego 31
most@geo.uni.lodz.pl

Artykuł ukazał się w czasopiśmie internetowym

ISSN 2084-4670